

Hapishanede filizlenen bir roman

Türk edebiyatının dönüm noktalarından biri olarak kabul edilen **Sabahattin Ali**'nin 'Kuyucaklı Yusuf' romanı 80. yılında **Yapı Kredi Yayınları**'ndan çıkan özel baskıyla okurla bir kez daha buluştu. **Sabahattin Ali**'nin toplumsal yapının ürünü olan sistemi, romantizm felsefesiyle eleştirdiği eseri, bu yönüyle diğer köy romanlarından ayrılıyor.

METİN YETKİN
metinyetkin00@gmail.com

Sabahattin Ali 1907 yılında Gümlüce'de doğdu. İstanbul Muallim Mektebi'ni bitirdikten sonra öğretmenliğe başladı. 1928 yılında bakanlık tarafından dil eğitimi için Almanya'ya gönderildi. Etnik milliyetçiliğin yükselişte olduğu Almanya'da bir hümanist olarak barınması zordu. Kısa bir süre sonra, sudan bir sebeple okuldan atılarak memlekete döndü. Sabiha ve Zekeriya Sertel çiftinin çıkardığı, Nâzım Hikmet'in de yazılarına kucak açan 'Resimli Ay' dergisine gitti. Bir öyküsünü Nâzım Hikmet'in masasına bıraktı. Ünlü **şair** hikâyeyi okuduğunda **Sabahattin Ali**'deki cevheri keşfedecekti...

1930'da Aydın'da Almanca öğretmenliği yapmaya başlayan **Sabahattin Ali**, düşüncelerini söylemekten çekinmediği için komünizm propagandası yapmakla suçlandı. Beraat edene kadar üç ay Aydın Hapishanesi'nde kaldı. Hapishanede dinlediği hikâyeler 'Kuyucaklı Yusuf'un filizlenmesini sağlıyacaktı. 1931'de yine öğretmen olarak Konya'ya gönderildi. Konya'da tarihçi Cemal Kutay 'Yeni Anadolu' gazetesini çıkarıyordu. 'Kuyucaklı Yusuf'un ilk tefrikası ertesi yıl bu gazetede yayımlandı. **Sabahattin Ali**, Cemal Kutay'dan parasını alamayınca tefrikayı bıraktı. Aynı sene, 'Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya hakaret' suçundan yargılandı. Bir sene hapis cezasına çarptırılan yazar, Konya Hapishanesi'ne sevk edildi. 1933'ün mayıs ayında Sinop Hapishanesi'ne nakledildi, kasım ayında çıkan aflla serbest kaldı.

1936 yılının sonuna doğru 'Kuyucaklı Yusuf'u tamamladı. **Kitap**, 'Tan' gazetesinde ilk defa eksiksiz olarak tefrika edildi. 1937'de Yeni **Kitapevi** Yayinevi tarafından roman olarak basılır basılmaz mahkeme kararıyla toplatıldı. **Sabahattin Ali**, bir hafta önce doğan kızı Filiz'i doya doya sevmeden 7 Ekim 1937'de 'halkı aile hayatı ve askerlikten soğutmak' suçundan

yargılandı. Bilirkişi raporları lehineydi. Böylece hem **Sabahattin Ali** hem de 'Kuyucaklı Yusuf' beraat etmiş oldu.

EDEBİYATIMIZDA BİR DÖNÜM NOKTASI

"1903 senesi sonbaharında ve yağmurlu bir gecede Aydın'ın Nazilli kazasına yakın Kuyucak Köyü'nü eşkiyalar bastılar ve bir karı kocayı öldürdüler" diye başlar roman. Cinayeti duyan Kaymakam Salâhattin Bey, öldürülen karı kocanın evine gider. Ailesini kaybeden on yaşlarındaki Yusuf'u götürür, onu evlat edinir. Yusuf, Salâhattin Bey ile birlikte Edremit'e taşınır. Burada kent hayatını gören Yusuf, kaymakamın dört yaşındaki kızı Muazzez dışında kimseye ısınmaz. Yusuf ve Muazzez büyür, birbirlerine âşık olurlar fakat bunu itiraf edecek cesaretleri yoktur.

Avrupalı düşünürler, Rönesans'tan itibaren doğal hayatı benimseyen ilkel halkları övmeye başlamışlar, 'vahşi' olarak görülen kavimlerin erdemlerini anlatarak 'soylu vahşi' tanımını üretmişlerdir. Bulduğu her fırsatta doğaya sığınan Yusuf da bu tanımın içindedir. **Kitabın felsefi boyutunu, romantizm akımının öncüsü Rousseau'nun fikirleri oluşturur.** Rousseau'ya göre insan doğada mutludur fakat işbölümü ve mülkiyet ile yapıp bir hayat inşa edilince özünü kaybeder.

Dönemin yazarları aydın/halk, bilim/din, yobaz/laik çatışmaları üzerinde durmaktayken, **Sabahattin Ali** toplumsal yapının ürünü olan sistemi, romantizm felsefesiyle eleştirir. **Bu yönüyle 'Kuyucaklı Yusuf' diğer köy romanlarından ayrılarak edebiyatımızın dönüm noktalarından biri olmuştur.**

Yusuf, bir gün Muazzez'i kaçıracak onunla evlenir fakat Salâhattin Bey'i kıramadığı için Edremit'e geri döner. Bir zaman sonra Salâhattin Bey kalp rahatsızlığından ölür. Yeni kaymakam Yusuf'u süvari tahsildarı yapar. Artık Yusuf, ailesini geçindirmek için at üstünde köy köy dolaşmakta, eve on günde bir uğramaktadır. Bunu fırsat bilen Şahinde, kızı Muazzez'i kent in ileri ge-

Sabahattin Ali

lenlerinin içki sofralarına meze yapar. Yusuf, Muazzez'i bu sofralardan birinde görür ve çıkan çatışmada herkesi öldürerek Muazzez'i tekrar kaçıtır ama genç kız yaralanmıştır...

Sabahattin Ali, 'Kuyucaklı Yusuf'u üç cilt olarak tasarlamıştır. Şehrin büyüklüğünü öldüren Yusuf, 'Çineli Kübra' isimli ikinci ciltte eşkiya olacaktır. Üçüncü ciltte ise Yörüklerin arasına katılacaktır. **Bu yönüyle 'Kuyucaklı Yusuf', 'İnce Memed' gibi eşkiya romanlarının öncüsüdür.**

MİLYONLARA ULAŞAN BİR YAZAR

'Kuyucaklı Yusuf', 'Kürk **Mantolu Madonna**', 'İçimizdeki Şeytan' gibi değerli romanlara imza atan **Sabahattin Ali**, tekrar hapse gireceğini anlayınca mahkûmken tanıştığı bir berberin yardımıyla Bulgaristan'a kaçmaya çalışır. **İşin içine derin devlet girince Kırkdareli'de kafasına oduyla vurularak 1948 yılında katledilir.** Ölüm haberi tam on ay sonra

gazetelere yansır. Özel eşyalarını haciz konulduğu gerekçesiyle ailesine teslim etmezler. **Bir mezarı dahi yoktur ünlü yazarın.** Katiliyse tutuklandıktan kısa bir süre sonra çıkan aflla serbest kalır. Devlet, tek suçu halkını sevmek olan **Sabahattin Ali**'den o kadar korkmuştur ki hakkında yazı yazılmasına dahi senelerce müsaade etmez.

Oysa bugün, **Sabahattin Ali**'nin **Kitapları** Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 100 Temel Eser listesinde yer almakta ve milyonlarca insan tarafından okunmaktadır.

KUYUCAKLI YUSUF 80 YAŞINDA
Sabahattin Ali
Yapı Kredi Yayınları, 2017
216 sayfa, 25 TL.